

Perustuslakivaliokunnan tiedotustilaisuus sote-uudistusta koskevasta lausunnosta 21.5.2021

Tiedottaja Aki Asola, eduskuntatiedotus:

Kello on 15.40, ja aloittelemme hitaasti tämän perustuslakivaliokunnan tiedotustilaisuuden sote-lausunnosta. Jos aluksi saisin pyytää, että puheenjohtaja Rinne ja varapuheenjohtaja Häkkänen laittaisivat vielä kamerat ystävällisesti päälle – kiitoksia paljon. Ja sitten jos muut pidätte tässä vaiheessa mikrofonit ja kamerat kiinni, niin päästään sujuvammin alkuun.

Valiokunnan lausunto on julkaisussa, ja ilmoitellaan kaikille tiedotusvälineitten edustajille kohta, kun saadaan se verkkoon. Myös tiedote lähtee ihan näillä sekunneilla, eli saatte senkin, tiedotusvälineitten edustajat, käyttöönne.

Mutta pitemmittä puheita asiaan, puheenjohtaja Rinne, olkaa hyvä.

Perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Antti Rinne:

Kiitoksia! – Arvoisat tiedotusvälineitten edustajat, perustuslakivaliokunnan tämänkertainen oma urakka soten ympärillä on saatu valmiiksi, ja meidän lausuntomme hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämistä koskevista lakiehdotuksista on valmistunut. Tätä lausunnon valmistumista on hidastanut päällä oleva koronakriisi, jonka hallintaan liittyvät lainsäädäntöesitykset ovat työllistäneet niin perustuslakivaliokuntaa kuin sen suhteeseen rajattua valtiosääntöoikeuden asiantuntijoiden joukkoa. Valiokunta on istunut tiiviisti viikkoja. Valiokunta on kuullut kymmeniä asiantuntijoita 24:ssä eri kuulemisessa ja käsitellyt asiaa lähes 30 kokouksessaan. Tässä vähän vajaa 1500-sivuisessa hallituksen esityksessä on ollut käsiteltävää paljon.

Arvoisat tiedotusvälineitten edustajat, valiokunnan mielestä sote-uudistukseen liittyvien lakiehdotusten perusratkaisut eivät ole ongelmallisia perustuslain kannalta. On kuitenkin välttämätöntä tehdä joitakin korjauksia, jotka liittyvät Helsingin kaupunkiin kohdistuvaan valtion ohjaukseen, vanhojen olemassa olevien ulkoistamissopimusten mitättömyyteen, kunnilta siirtyvän omaisuuden korvausjärjestelyihin ja eräisiin tiedonsaantioikeuksiin. On mukava todeta, että tämä valiokunnan lausunto on yksimielinen.

Tällä uudistuksella on mittavat vaikutukset, ja niiden vaikutusten seurannan on oltava tarkkaa. Perustuslakivaliokunnan mielestä sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistamiselle on olemassa perusoikeusjärjestelmään pohjaavia painavia perusteita, jotka puoltavat palvelujen järjestämis- ja tuottamisvastuun siirtämistä yksittäisiä kuntia suurempien toimijoiden hoidettavaksi. Valiokunta toteaa uudistuksen muuttavan perustavanlaatuisesti sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämis-, tuottamis- ja rahoitusvastuuta sekä myös julkisen vallan organisaatiota. Valiokunta haluaa korostaa

uudistuksen vaikutusten tarkkaa seuranta muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden toteutumisen ja rahoituksen riittävyyden osalta.

Helsingin osalta totean, että Helsingin kaupunki huolehtii lakiehdotusten mukaan edelleen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä. Näiden tehtävien hoitoon kohdistuu valtion ohjausta, joka on monilta osin samanlaista kuin hyvinvointialueisiin kohdistuva ohjaus. Perustuslakivaliokunta toteaa, että Helsingin kaupunkiin kohdistuvaa ohjausta on tarkasteltava kunnallisen itsehallinnon suojan kannalta. Kunnallinen itsehallinto on perinteisesti ollut vahvemmin suojattua kuin kuntia suurempien hallintoalueiden, kuten hyvinvointialueiden, hallinto. Helsingin kaupunkiin kohdistuva ohjaus on rajattava koskemaan vain lakisääteisiä tehtäviä ja vain ehdottoman välttämättömään nyt tehtävän valtakunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksen kannalta. Arviointimenettelyyn liittyvää hyvinvointialueen muuttamista koskevaa aluejakoselvityksen toimittamista koskevaa sääntelyä ei saa myöskään soveltaa Helsingin kaupunkiin. Nämä kaksi asiaa ovat edellytyksenä sille, että lakiehdotus voidaan tältä osin käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Toinen tämmöinen kohta on nämä ulkoistamissopimukset, niiden mitättömyys. Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi, että laissa tarkemmin määritellyt, laajat sosiaali- ja terveydenhuollon ulkoistamissopimukset tulevat mitättömiksi tai ne voidaan irtisanoa. Sääntely merkitsee puuttumista sopimussuhteiden pysyvyyteen ja sitä kautta omaisuuden suojaan. Perustuslakivaliokunta pitää varsinkin ehdotettua mitättömyyssääntelyä huomattavan syvälleikäyväna puuttumisena sopimussuhteiden pysyvyyteen. Sääntelylle on kuitenkin painavat ja hyväksyttävät perusteet, jotka liittyvät riittävien ja yhdenvertaisten sosiaali- ja terveystalvelujen turvaamiseen. Valiokunta toteaa, että sääntelyn tulee olla täsmällistä ja tarkkarajaista, minkä vuoksi mitättömyyden edellytyksiä koskevaa säännöstä pitää täsmentää. Mitättömyyden kynnystä on myös nostettava esitetystä. Nämä muutokset ovat myös edellytyksenä sille, että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Kolmantena asiana asiakokonaisuus, joka vaatii korjauksia, on kuntien omaisuuden siirto. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävien siirtämisen myötä näihin tehtäviin liittyvää kuntien omaisuutta ehdotetaan siirrettäväksi hyvinvointialueen omistukseen. Omaisuusjärjestelyistä kunnalle aiheutuvien kustannusten korvaamisesta ehdotetaan myös säädettäväksi. Perustuslakivaliokunnan mielestä korvauksen saamisen edellytyksiä tulee täydentää niin, että edellytyksenä voi olla muukin syy kuin kunnallisverotuksen korotustarve. Siellä esitetään, että 0,5 prosentin korotustarve laukaisisi tämän, se kynnys tulisi siihen, ja esitetään siis, että tähän tarvitaan muitakin kriteereitä.

Niin, arvoisat median edustajat, tämä on ollut pitkä työrupeama perustuslakivaliokunnalle. Tämä on ollut mielenkiintoinen, ja tässä on valiokunnan jäsenten kärsivällisyyttä ja keskittyneisyyttä kysytty monia tunteja. Haluan kiittää valiokunnan jäseniä ja perustuslakivaliokunnan neuvoksia sekä muuta henkilöstöä siitä

hyvästä työstä, joka on tehty tämän asian ympärillä hyvin joustavasti, aikaa vaatineen työn mahdollisimman nopeasta maaliin saattamisesta. Erityisesti haluan korostaa valiokuntaneuvosten laadukasta ja ammattitaitoista työtä. Täytyy sanoa, että työtä on kyllä helpottanut myös se, että monet asiantuntijatkin ovat todenneet lainsäädäntötyön olleen tällä kertaa hyvää. Näin voisi sanoa, että perustuslakivaliokunnasta menevät kyllä asiat läpi, kun asiat on perustuslain mukaisesti hyvin valmisteltu. – Kiitoksia, ja nyt Antti, ole hyvä.

Perustuslakivaliokunnan varapuheenjohtaja, kansanedustaja Antti Häkkänen:

Joo, kiitoksia! – Hyvät tiedotusvälineiden edustajat, muutama yleinen huomio ja sitten näihin muutamaaan erityiskohtaan erikseen kommenttini.

Ensinnäkin perustuslakivaliokunnan tehtävä näissä järjestelmä uudistuksissa on vahtia, että tietyt reunaraamit toteutuvat palvelujen saatavuudelle, valvonnalle, rahoituksen riittävyydelle, ja perustuslakivaliokunta on tämän lausunnossaan todennut, että on karkeat perustuslailliset reunaraamit, joiden sisällä voidaan poliittisesti valita, minkälaisia uudistuksia sitten toteutetaan, ja näihin perusrakenteellisiin ratkaisuihin ei liity tässä uudistuksessa ongelmia. Hallitus on tietysti ottanut hyvin huomioon viime vaalikauden lausunnot. Tietyllä tapaa viime vaalikauden lausunnot ovat osittain sovellettavissa tähän näiden rakenteiden osalta, ja ne menevät eteenpäin hyvin, mutta tietyiltä osin viime vaalikaudella oli erilainen palvelujen tuotannon organisoimistapa, joten ne eivät ihan suoraan tähän sovellu, mutta perustuslakivaliokunta on esittänyt lausunnossaan perusteelliset näkemyksensä myös näihin palvelujen tuottamiseen liittyviin kysymyksiin.

Yleishuomiona perustuslakivaliokunta toteaa tästä alueellisesta itsehallinnosta, että se on sallittua mutta se jää varsin ohueksi tässä uudistuksessa tämän valtion täyden rahoitusohjauksen kannalta, sitten valtion muun hallinnollisen ohjauksen kannalta ja sitten näiden palvelujen järjestämiseen ja tuottamiseen liittyvien rajoitusten osalta. Itsehallinto jää sinänsä ohueksi, mutta se ei ole perustuslaillinen ongelma.

Perustuslakivaliokunta on esittänyt varsinaisesti ponnien taakse näitä varsinaisia perustuslain vastaisia kohtia: tietyt asiat Helsingin kaupungin liian syvälle puuttuvaan ohjaukseen, omaisuuden siirtymiseen liittyviin korvausjärjestelyihin, sopimusten mitätöinnin liian matalaan kynnykseen ja sitten tähän tietojen saamiseen ja tietojen luovuttamiseen liittyvään tietosuojaproblematiikkaan. Ja sitten on joukko pienempiä huomautuksia, joiden suhteen sitten sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta voi harkita, miten niiden asioiden osalta edetään.

Ensimmäisenä oma huomioni tähän alihankintakysymykseen, jossa perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntöä viime vaalikaudelta tehtiin valinnanvapaussäätelyyn. Nyt perustuslakivaliokunta myös esitti huomionaan, että tietynlainen kevyempikin säätely perustuslain mukaan on mahdollista, mutta nämä ovat sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan harkinnassa.

Virkalääkärikysymyksen osalta, jossa erikoissairaanhoidon lähetteitä varten pitäisi olla virkavastuullinen lääkäri, nämä hallituksen esittämät pykälät ovat perustuslain mukaisia, mutta siinäkin väljempikin sääntely perustuslain mukaan on mahdollista.

Sitten näiden julkisomisteisten yhtiöitten osalta esitetty sääntelymalli sinänsä on perustuslain mukainen, mutta perustuslakivaliokunta ilmoittaa lausunnossaan, ettei sinänsä näe estettä tälle julkisomisteisten yhtiöiden erilaiselle kohtelulle suhteessa yksityisomisteisiin, mutta se edellyttää sitten sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnalta pohdintaa, miten tuon asian kanssa haluavat edetä.

Helsingin kaupungin itsehallinto on nyt eri asemassa kuin tämä alueellinen itsehallinto. Perustuslakivaliokunta toteaa, että näihin hyvinvointialueisiin voi sinänsä kohdistaa tämmöisen erittäin voimakkaan valtion ohjauksen. Mutta kuntia suojaava perustuslaillinen kunnallinen itsehallinto on väkevämpi suoja, ja sen takia Helsingin kaupunkiin kohdistuvaa ohjausta pitää keventää lausunnosta ilmenevillä tavoilla.

Sopimusten mitätöinti on syvälleikävä perusoikeuspuuttuminen, ja valiokunta tarkasteli tätä hyvin perusteellisesti, koska tämä on sinänsä länsimaisen oikeusvaltion yksi ydinoikeuksia, ja siinä perustuslakivaliokunta totesi, että tätä sopimusten mitätöinnin kynnystä pitää jonkin verran kiristää ja sen pitää suoraan liittyä näitten perusoikeuksien tiettyyn turvaamisveloitteeseen.

Lopuksi perustuslakivaliokunta, kuten aiemminkin on edellyttänyt, edellyttää erityisen tarkkaa seuranta palvelujen saatavuuden toteutumisesta, rahoituksen riittävyyden toteutumisesta ja sitten näiden kaupunkien kyvystä hoitaa tätä elinvoimatehtävää jäljelle jäävällä verotusoikeudella ja tällä niin sanotulla yleisellä toimialalla. Nämä ovat niin sanotusti tämmöisiä pehmeitä huomautuksia, jotka sitten seurannassa otetaan huomioon sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan puolella.

Tässä omat huomioni. – Kiitos.

Tiedottaja Aki Asola, eduskuntatiedotus:

Hyvä, kiitoksia. – Puheenjohtajalle ensimmäinen kysymys täältä: oliko sovittu, että ministeri Kiuru tulee mukaan tilaisuuteen? Sain nimittäin korvanappiini sellaisen tiedon tässä.

Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru:

Täällä kyllä ollaan.

Perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Antti Rinne:

Anteeksi, nyt ei kuule.

Tiedottaja Aki Asola, eduskuntatiedotus:

Sain tuossa sellaisen viestin, että ministeri Kiuru olisi liittynyt tilaisuuteen puheenjohtajan pyynnöstä.

Perustuslakivaliokunnan varapuheenjohtaja, kansanedustaja Antti Häkkänen:

Taitaa olla perustuslakivaliokunnan oma tilaisuus.

Perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Antti Rinne:

On perustuslakivaliokunnan tiedotustilaisuus, kyllä, mutta keskustelin kyllä Kiurun kanssa äsken.

Tiedottaja Aki Asola, eduskuntatiedotus:

Hyvä, mennään sitten... – Pahoittelut sekaannuksesta, kun sain valiokunnasta tällaisen viestin. – Jatketaan siis samalla tapaa. Sitten toimittajien kysymykset puheenjohtajalle ja varapuheenjohtajalle. Mennään siinä järjestyksessä, että laitatte ystävällisesti tuonne tsättipalstalle nimenne ja medianne, ja jatketaan siitä kysymyksiin. Toivottavasti tiedote on nyt saapunut sähköpostikansioonne ja on lausuntokin jo toivottavasti hetken päästä verkossa. Eli puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja vastaavat nyt median kysymyksiin. – Ensimmäinen kysymys, Antti Pilke, Yle, ole hyvä.

Toimittaja Antti Pilke, Yle:

Kiitos! – Kysyisin siitä, miten paljon tämä nyt vielä edellyttää korjauksia eli pysytäänkö tässä alkuperäisessä aikataulussa, saadaanko valmista ennen eduskunnan kesätaukoa ja onko maakuntavaalit mahdollista pitää tammikuussa. Mitä sanoisitte tähän?

Perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Antti Rinne:

Jos minä totean näin, että korjaustarpeet on määritelty kohtalaisen kapeiksi ja valiokunnan lausunnossa on annettu joitakin esimerkkejä, millä ne kohdat voidaan esimerkiksi korjata. Ne eivät ole mitenkään perusrakenteisiin tai perusasioihin pureutuvia ongelmia, tai siis syvällisiin perusrakenteisiin kohdistuvia ongelmia, jotenka tästä näkökulmasta en näe kovin pitkää aikaa vievän, mutta tästä eteenpäin työ on sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan käsissä myös meidän osaltamme, ja siihen ei meillä ole enää mitään sanomista.

Tiedottaja Aki Asola, eduskuntatiedotus:

Kiitoksia. – Sitten on Mika Lehto seuraavana, ole hyvä.

Toimittaja Mika Lehto, Ilta-Sanomat:

Kysyisin vähän konkreettista noista kolmesta: Helsingin asema, ulkoistamissopimusten mitätöinti ja kuntien omaisuuden siirto. Jos sitä voisi vielä vähän konkretisoida, millä lailla se Helsingin valvonta on liian kireää, millä lailla on liian matala kynnys mitätöidä näitä sopimuksia, ja siitä kuntien omaisuuden siirrosta en oikein saanut mitään konkreettista.

Perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Antti Rinne:

Jos totean Helsinkiin liittyen, että Helsinkiin kohdistuva ohjaus pitää rajata tarkasti lakisääteisiin tehtäviin ja tarkasti tämän sosiaali- ja terveystalouden kokonaisuudistuksen tarkoituksen toteuttamiseen, ja toinen on sitten se ihan konkreettinen yksittäinen yksityiskohta: selventää vielä sieltä laista se, että tämä aluejakosäännösten soveltaminen ei tässä yhteydessä Helsingin kaupunkiin sovellu. Ja mitä tulee näihin ulkoistamissopimuksiin, niin sen kynnyksen nostaminen tarkoittaa sitä, että niiden perusteiden, joilla sopimuskautta katsotaan, pitää olla kiinnittyneitä erityisesti perustuslain 19 §:n 3 momentin turvaamiin perustalvotulartarpeisiin.

Tiedottaja Aki Asola, eduskuntatiedotus:

Kiitoksia. – Sitten on Susanna Ginman, HBL, olkaa hyvä.

Toimittaja Susanna Ginman, Hufvudstadsbladet:

Kiitos! – Julkisessa keskustelussa on kiinnitetty huomiota siihen, että Uudellamaalla tämä integraatio ei tapahdu samalla tavalla kuin muualla maassa. Olisi kiinnostavaa kuulla, miten te käsittelitte tätä, koska silloin kaikkia niitä, jotka asuvat täällä Uudellamaalla, tavallaan kohdellaan eri tavalla liittyen näihin sosiaali- ja terveystalvotulartarpeisiin kuin muualla maassa.

Perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Antti Rinne:

Valiokunta kuuli sekä sote-puolen asiantuntijoita että valtiosääntöoikeuden asiantuntijoita, heitä molempia yhdessä, liittyen tähän perustuslain 19 §:n 3 momentin turvaamaan oikeuteen sosiaali- ja terveystalvotulartarpeisiin. Tästä näkökulmasta integraatio nähdään yhtenä näitten tavoitteitten toteuttamisen väylänä, mutta ei sillä tavalla perusoikeuksien näkökulmasta, perustuslain näkökulmasta merkityksellisenä tekijänä.

Tiedottaja Aki Asola, eduskuntatiedotus:

Kiitoksia. – Tosiaankin laittakaa, tiedotusvälineitten edustajat, tuonne tsättipalstalle nimenne, niin otan sitä mukaa niitä kysymyksiä tässä, kun en välttämättä näe kaikkia ylhäällä olevia käsiä. – Seuraavana on Markus Ekholm, Svenska Yle, olkaa hyvä.

Toimittaja Markus Ekholm, Svenska Yle:

Jo, jag skulle vilja fråga Antti Rinne på svenska: på vilket sätt ska kontrollen av Helsingfors stad vara lättare?

Perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Antti Rinne:

Den viktigaste frågan är alltså att man måste begränsa styrningen från statens sida på det sättet att det är bara social- och hälsovårdsärendena som begränsar den här möjligheten.

Toimittaja Markus Ekholm, Svenska Yle:

Hur är det med köptjänsterna? På vilket sätt skärper man direktiven där?

Perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Antti Rinne:

Nu hörde jag inte vad du frågade.

Toimittaja Markus Ekholm, Svenska Yle:

Jag frågar om köptjänsterna. På vilket sätt ska man höja tröskeln för uppsägning av köptjänstavtal?

Perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Antti Rinne:

Vad betyder köptjänsterna? Ostopalvelut?

Toimittaja Markus Ekholm, Svenska Yle:

Ostopalvelut, jo.

Perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Antti Rinne:

Det finns inte olika möjligheter inom Helsingfors om man jämför med andra delar av landet.

Toimittaja Markus Ekholm, Svenska Yle:

Okej. Bra, tack!

Perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Antti Rinne:

Tack!

Tiedottaja Aki Asola, eduskuntatiedotus:

Kiitos. – Seuraavana Teija Sutinen, Helsingin Sanomat.

Toimittaja Teija Sutinen, Helsingin Sanomat:

Onko niin, että nämä julkisomisteiset yhtiöt, kuten esimerkiksi Tampereen Coxa ja Sydänsairaala, voivat perustuslakivaliokunnan mielestä saada jonkinlaisen erilliskohtelun tai erillisaseman?

Perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Antti Rinne:

Valiokunta kuuli erityisteemana näistä julkisomisteisista yhtiöstä, niitten asemasta, ja erityisesti suhteessa tähän omaan palvelutuotantoon. Valiokunta toteaa, että julkisomisteisia yhtiöitä voidaan mahdollisesti kohdella eri tavalla kuin yksityisomisteisia yhtiöitä, mutta jos niitten asemaa suhteessa tähän kokonaisuuteen jollakin tavalla halutaan muuttaa, se edellyttää lainsäädäntövalmistelua.

Tiedottaja Aki Asola, eduskuntatiedotus:

Kiitoksia. – Seuraavana on vielä Ylen toimittaja Antti Pilke uudestaan. – Kirjoittakaa tosiaan tuonne palstalle vielä sitten, median edustajat, nimenne, jos haluatte vielä

kysyä. Tämä on nimittäin minulla tällä hetkellä viimeinen kysymys täällä. – Antti Pilke, olkaa hyvä.

Toimittaja Antti Pilke, Yle:

Vielä tästä Länsi-Pohjan ulkoistuksesta, josta on nyt puhuttu tässä, että se voisi olla perustuslain kannalta ongelmallinen: Mitä sen kanssa nyt tapahtuu? Pitääkö sitä siis jotenkin muuttaa, voitteko vielä konkretisoida tämän?

Perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Antti Rinne:

No, perustuslakivaliokunta ei käsitellyt mitään yksittäistä voimassa olevaa sopimusta. Jotkut asiantuntijat saattoivat niitä arvioida, mutta tämän mitättömyyssäännöksen tarkentaminen lähtee siitä, että perusoikeuksien näkökulmasta myös omaisuuden suojaa tältä näkökulmalta pitää pystyä suojaamaan ja se halutaan kytkeä nimenomaan perustuslain 19 §:n 3 momenttiin, siis näitten peruspalveluitten turvaamisen pykälään.

Tiedottaja Aki Asola, eduskuntatiedotus:

Laittaako toimittaja Nurmi ystävällisesti mikrofonin ja kuvan pois siitä?

Perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Antti Rinne:

Vaikka komea mies onkin.

Tiedottaja Aki Asola, eduskuntatiedotus:

Kiitoksia. – Elli Harju, Iltalehti, olkaa hyvä.

Toimittaja Elli Harju, Iltalehti:

Tuossa aiemmin jo Rinteeltä kysyttiin tästä aikataulusta, mutta tarkennusta vielä kysyisin: pidättekö näiden muutosten osalta mahdollisena, että esitys saadaan läpi eduskunnassa vielä ennen istuntotaukoa?

Perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Antti Rinne:

Totesin, että meidän valiokunnassa on ollut aikataulullisia haasteita sen takia, että meillä on niin paljon ollut niitä asioita, joissa on samoja asiantuntijoita, jotka sote-kuulemisissa ovat tarvinneet aikaa liittyen näihin korona-asioihin, ja sen takia me ollaan vähän aikataulusta varmaan jäljessä. Tämä asian käsittely alkoi meillä 16. joulukuuta 2020, ja varmaan vähän samalla tavalla kaikissa valiokunnissa, mutta minä en halua ottaa mitään kantaa nyt tästä eteenpäin. Me ollaan tehty tämä lausunto niin nopeasti kuin se meillä on ollut mahdollista asiallisesti ja perusteellisesti, ja se on nyt valmis.

Tiedottaja Aki Asola, eduskuntatiedotus:

Kiitos. – Mika Lehto, olkaa hyvä.

Toimittaja Mika Lehto, Ilta-Sanomat:

Joo, tuosta kysyin jo, mutta liittyen kolmanteen kysymykseen siitä kuntien omaisuuden siirrosta en kyllä tältä istumalta mitään konkreettista ole ainakaan itse ymmärtänyt. Ja sitten jos kysyisin vielä toisen kysymyksen näistä julkisomisteisista: kun siellä muistaakseni oli semmoinen, että on riittävä julkinen omistus, niin oliko siitä mitään puhetta tuossa lausunnossa?

Perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Antti Rinne:

Siis totean uudelleen kuntien omaisuuden siirrosta näille hyvinvointialueille liittyvään korjaustarpeeseen: se liittyy siihen, että tällä kertaa sosiaali- ja terveysministeriö esittää, että kuntien korvaus aktivoituu, jos sillä kuntien omaisuuden siirrolla on veronkorotuspaineita 0,5 prosenttiyksikön verran. Perustuslakivaliokunta totesi, että aikaisemmin, viime vaalikaudella, prosentin suuruinen kynnyks oli sellainen, että sitä piti korjata, mutta nyt tässä yhteydessä todettiin, että tämän 0,5 prosenttiyksikön veronkorotuspaineen rinnalle täytyy löytää joitakin muita, jotka jäävät sitten mietintövaliokunnan harkittavaksi tekijöiksi, jotka laukaisevat sitten sen, että sitä korvausta kunnille maksetaan.

Sitten tähän jälkimmäiseen kysymykseen näistä julkisomisteisista yhtiöistä: Ei meillä ollut keskustelua sinällään siitä, miten se julkisomisteinen yhtiö nyt tässä yhteydessä määritellään. Se on julkisesti enemmistöomistettu yhtiö, varmaankin näin sen voi määritellä, mutta se ei ole nyt ratkaiseva tekijä tässä lausunnossa, mitä valiokunta liittyen tähän julkisomisteisten yhtiöitten asemaan totesi.

Tiedottaja Aki Asola, eduskuntatiedotus:

Kiitos. – Listallani näyttää olevan vielä toimittaja Lauri Nurmen kysymys. Laittakaa, toimittajat, vielä nimenne tuonne tsättipalstalle, jos on lisäkysymyksiä, muuten alamme... – Joo, siellä vielä tulee, eli Lauri Nurmi seuraavaksi, olkaa hyvä.

Toimittaja Lauri Nurmi, Iltalehti:

Komeille miehille iltapäivän lopuksi kysymys rahoituksesta: En ole ehtinyt lausuntoon tutustua, mutta minkälaisia asioita asiantuntijat kuulemisissa nostivat rahoituksesta, koska julkisuudessa etukäteen on keskusteltu siitä, että ongelma olisi se, että varat loppuvat hyvinvointialueilta kesken ja tämä riippuvuus valtion rahoituksesta olisi sitten mahdollisesti ongelmallinen asia? Nousiko kuulemisissa jotakin tähän liittyen, mihin olisi nyt sitten hyvä perehtyä vielä? – Kiitos.

Perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Antti Rinne:

Lähtökohta perustuslakivaliokunnalle on nimenomaan arvioida tämän uudistuksen ja sen säännösten perusrakenteitten ikään kuin valtiosääntöoikeudellista lähtökohtaa, ja tältä osin rahoituksen asiantuntijoiden, valtiosääntöasiantuntijoiden ja sote-asiantuntijoiden kuulemisen perusteella valiokunta tuli johtopäätökseen, että rahoitus on valtiosäännön näkökulmasta riittävää. Voi tietenkin todeta sen, että paineita ihan varmasti tulevaisuudessa tähän on, ja sen takia valiokunta hyvin selkeäsanaisesti toteaa, että

tämän rahoituksen riittävyyttä eri elementtien kautta pitää jatkuvasti seurata ja tarvittaessa nopeisiin muutoksiin pitää olla valmiutta. Ja totean sen, että perustuslain 19 §:n 3 momentin tarkoittamien peruspalveluitten turvan täytyy olla varmistettu tilanteessa kuin tilanteessa rahoituksen suhteen myös.

Tiedottaja Aki Asola, eduskuntatiedotus:

Kiitos. – Viimeisenä kysymyksenä tällä hetkellä vain Susanna Ginman, Hufvudstadsbladet, olkaa hyvä. – Ja tosiaan, jos on vielä lisäkysymyksiä, niin kirjoittakaa tuonne tsättipalstalle nimenne, niin otan siinä järjestyksessä niitä. – Kiitos.

Toimittaja Susanna Ginman, Hufvudstadsbladet:

Haluaisin vielä tarkentaa nyt tätä 0,5:n veronkorotustarvetta kunnissa, että siihen tarvitaan jotain muuta rinnalle. Voiko sitä konkretisoida, mitä se esimerkiksi voisi olla? Ymmärrän, että se on sosiaali- ja terveysvaliokunnan asia, mutta voiko nyt sanoa jotain, niin että vähän paremmin ymmärtäisi, mistä on kysymys?

Perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Antti Rinne:

No, kyllä me lähdetään siitä, että mietintövaliokunta on se, joka näitä arvioi, mitkä tekijät pitää ottaa varmaan liittyen sosiaali- ja terveyspalveluitten toteuttamiseen, mahdollisiin ongelmiin siellä: ovatko nämä niitä kriteereitä, jotka ikään kuin kiinnittyvät sitten tähän tämän 0,5 prosentin kynnyksen lisäksi. – Häkkäsen Antilla näyttää olevan puheenvuoropyyntö. Ole hyvä, Antti.

Perustuslakivaliokunnan varapuheenjohtaja, kansanedustaja Antti Häkkänen:

Joo, muutama kommentti näihin esillä olleisiin kysymyksiin kanssa omalta osaltani.

Aikataulut eduskunnassa: valiokunta ja puhemiesneuvosto katsovat ne aikataulut, mikä riittää mihinkin.

Uudenmaan erillisratkaisun osalta sinänsä sote-asiantuntijat ovat sitä mieltä, että integraatio ei siellä toteudu samalla tavalla kuin muualla maassa, ja Helsingissähan itse asiassa tämä sote-palvelujen järjestämiskysymys jää ennalleen myös integraation näkökulmasta, mutta se ei muodosta perustuslaillista ongelmaa. Perustuslakivaliokunta sinänsä toteaa Uudenmaan osalta, että integraatio ei siellä samalla tavalla toteudu ja Uudenmaan asukkaat asetetaan myös erilaiseen asemaan näiden perustuslaillisten osallistumisoikeuksien osalta, mikä on sinänsä ihan valtiosääntöoikeudellinen huomio, mutta se ei muodostu perustuslailliseksi ongelmaksi lopulta.

Julkisyhtiöiden osalta perustuslakivaliokunta käytännössä siis osoittaa huomiollaan, että nämä julkisomisteiset yhtiöt voidaan saattaa käytännössä omaan tuotantoon rinnasteiseen asemaan, mutta se edellyttää nyt sitten tietynlaista sääntelyä tai pykälien muutoksia, ja se jää sitten sosiaali- ja terveysvaliokunnan harkittavaksi.

Sitten näistä omaisuusjärjestelyistä ja niihin liittyvästä korvauskynnyksestä: Siinä on kyse siitä, että kuntien ja kaupunkien jäljelle jäävää taloudellista toimintakykyä ei saa

liikaa vaarantaa, kun tätä omaisuutta siirretään maakunnille, koska niille kunnille ja kaupungeille jää muun muassa velkavastuita ja muita, ja sen takia tämän kynnyksen, missä vaiheessa kunnat ja kaupungit saavat korvauksia, kriteeristö on liian kapea nyt esitettyssä mallissa. Sitä kriteeristöä pitää vähän laajentaa, jotta se paremmin ottaa huomioon sen, ajautuvatko kunnat tai kaupungit sitten taloudellisiin ongelmiin näiden omaisuuserien siirtelyn yhteydessä.

Rahoituksen osalta: Sinänsä sote-asiantuntijat ovat kritisoineet rahoituksen riittävyyden määrää, mutta ei perustuslaki aseta mitään absoluuttisia rajoitteita tai määrittäviä, että mikä raha nyt riittää, ja sen takia perustuslakivaliokunta toteaa, että tässä esitettyssä indeksissä sinänsä järjestämiskustannukset saattavat erota tästä rahoituksesta, eli rahoitusta saattaa olla liian vähän. Tämä huomiohan esitettiin viime vaalikaudellakin, mutta tämä on sosiaali- ja terveystalouden asia katsoa, riittävätkö ne rahat vai ei, ja sen takia tämä perustuslakivaliokunnan huomautus tästä seurannasta on erittäin tärkeä.

Sopimusten mitätöinti: Nythän perustuslakivaliokunnan huomio on kaksiosainen. Ensinnäkin perustuslakivaliokunta edellyttää, että sopimusten mitätöinnin kriteeristön pitää olla täysin selvä, se ei voi olla tällainen tulkinnanvarainen, ja toisaalta sen kynnyksen pitää olla korkeampi kuin nyt esitettyssä mallissa. – Kiitos.

Perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Antti Rinne:

Vielä, ettei jää minkäänkokoista epäselvyyttä, totean, että julkisomisteisten yhtiöitten osalta se edellyttää erillistä säädösvalmistelua ja sen arviointia sitten tarvittaessa, jos semmoista tulee.

Tiedottaja Aki Asola, eduskuntatiedotus:

Kiitoksia. – Näen listalla enää yhden kysymyksen, se olisi Yleltä Antti Pilke, olkaa hyvä.

Toimittaja Antti Pilke, Yle:

Olisin kysynyt vielä pähkinänkuoressa: mikä nyt oli näistä perustuslaillisista vaikeuksista tai ongelmista se kaikkein suurin, mitä tällä sote-uudistuksella on?

Perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Antti Rinne:

Jos totean näin, että perustuslakivaliokunta näkee tämän esitetyn uudistuksen perusoikeuksien ja valtiosäännön näkökulmasta ongelmattomaksi – se kai kuvaa kaikista eniten tätä tilannetta. Sitten on nämä tietyt korjausta vaativat kohdat, joissa on yksilöity ne tarpeet, mitkä pitää pystyä korjaamaan, jotta voidaan tavallisen lainsäädännön näkökulmasta mennä. Mutta siis tämä on perusoikeuksien, perustuslain ja valtiosäännön näkökulmasta ongelmaton kokonaisuus.

Tiedottaja Aki Asola, eduskuntatiedotus:

Kiitos. – Teija Sutinen, Helsingin Sanomat, olkaa hyvä.

Toimittaja Teija Sutinen, Helsingin Sanomat:

Olisin kysynyt vielä: Onko tarkoitus, että sitten tämän sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietinnön jälkeen vielä perustuslakivaliokunta katsoo, että ne korjaukset on tehty? Käyttekö te vielä sen mietinnön läpi?

Perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Antti Rinne:

Sellaista tarkoitusta ainakaan tässä vaiheessa ei ole.

Tiedottaja Aki Asola, eduskuntatiedotus:

Kiitoksia. – Nyt en näe tsättipalstalla enempää kysymyksiä. Onko puheenjohtajalla tai varapuheenjohtajalla vielä jotain kommentoitavaa? – Olkaa hyvä.

Perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Antti Rinne:

Totean, että kiitos kiinnostuksesta.

Tiedottaja Aki Asola, eduskuntatiedotus:

Hyvä, kiitoksia. – Lausunto löytyy nyt verkkosivuilta...

Perustuslakivaliokunnan varapuheenjohtaja, kansanedustaja Antti Häkkänen:

Voin sen verran vielä lisätä vähän niin kuin kevyemmässä hengessä, että koronakevään yhteydessä perustuslakivaliokunta on valiokunnan puheenjohtajan johdolla kyllä aika hyvin minun nähdäkseni myös suoriutunut tehtävistään. On ollut aikamoisia käsittelyjä, vähän poikkeuksellisiakin, siitä huolimatta, että sote-kuulemisistakin pääosa etäyhteyksien ja Teams-kuulemisten osalta käytiin, mutta nämä kaikki on saatu asianmukaisesti käsiteltyä kyllä. Siinä mielessä iso kiitos kaikelle virkakunnalle ja muillekin venymisestä ja vanumisesta, että asiat on saatu perusteellisesti käsiteltyä. – Kiitos.

Tiedottaja Aki Asola, eduskuntatiedotus:

Hyvä, kiitoksia. – Tämä tiedotustilaisuus on päättynyt. Kiitos kaikille!